

**Kragerø kommune,
P.B. 128,
3791 Kragerø.**

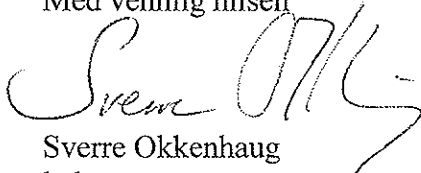
Til saksbehandler: Kommunearkitekt Jan Abrahamsen

24. april 2006.

Kommentar fra Kragerø og Skåtøy historielag vedrørende reguleringsplan for Kragerø havneområde/Kirkebukta.

Styret i Kragerø og Skåtøy historielag har drøftet reguleringsplanen for Kragerø havneområde/Kirkebukta. Vedlagte kommentar gir en oppsummering av styrets mening.

Med vennlig hilsen

Sverre Okkenhaug
leder

Planene i Kirkebukta. Og litt til. En meningsytring fra Historielaget.

Nærmere 350 års historisk utvikling har gitt oss Kragerø. Folk er glad i byen slik den er, enten man er helårs innvåner eller besøkende. Ingen planlegger ville over en kort tidsperiode kunne skape kvaliteter for en hel by eller en bydel, slik de er så enestående for Kragerø. Det er skjøre greier byen gir seg i kast med nå. Dimensjonene er store, men alle ser ut til å være enige om at respekten for byens opparbeidede særpreg må være en rettesnor for videre utvikling. Byen har alltid vært i utvikling og det er viktig at den fortsetter å være det.

Kommunearkitekt Jan Abrahamsen oppsummerer dette på en meget god måte når han konkluderer reguleringsplanen for havnefronten og Kirkebukta. Blant annet skriver han: "Samtidig må Kragerøs historiske kvaliteter og særpreg -- tas vare på og videreføres". Videre skriver han at byen "må ikke stoppe opp eller konserveres, den må videreutvikles, men på byens egne premisser. Klares det, vil de framtidige og miljømessige konsekvensene bli et løft for Kragerø."

Kommunens intensjoner bør være beroligende for alle. Det er bred enighet om at de verdifulle arealene i Kirkebukta må brukes til byens beste. De har ligget brakk lenge nok. Det er lagt mye energi i utarbeidelse av planer, og i stor grad har planleggerne lyttet til innspill som er kommet. Bygningsvolum er redusert og betonglokk tatt ut av planene.

Folks bekymring.

Likevel er mange bekymret, og våre politikere har ikke klart å skape den helt store begeistring for planene. Folk er redde på grunn av usikkerhet om hvordan dette kommer til å se ut, ble det sagt fra salen på det åpne motet om utbyggingen som ble holdt i rådhuset den 6. mars i år. De skissene som ble vist fram på vegne av utbyggerne ga ikke særlig grunn til beroligelse. Arkitektene som skal stå for detaljprosjekteringen klarte ikke å imponere. Tvert imot, de hevdet at de var store og hadde samlet erfaring fra mange utbyggingsprosjekter i både store og små byer. Skisser og presentasjon bar bud om masseproduksjon. Fasadeuttrykket kjenner vi igjen fra ny utbygging i mange norske byer. Noe for Kragerø? Neppe. En av utbyggerne hevdet at "pseudo sørlandshus" var noe som måtte unngås. Vi bør heller rope et varsko mot "pseudo Aker Brygge".

De stores eksempel.

Vi kan godt ta lærdom ved å se på de store. Våre to største byer, Oslo og Bergen, har begge klart uttrykte havnefronter. I Oslo er bebyggelsen i den gamle havnefronten forlenget fjernet og det er satsset på store prosjekter, kall dem gjerne "signalbygg". Denne utviklingen fortsetter i dag. Vakre Akershus festning blir det eneste som gir Oslos havnefront det historiske alibi. På sin side er bergenserne i den heldige situasjon at de har en bebyggelse i havnen som er så unik at den er blitt satt på UNESCOs liste over verdens fellesarv. I Bergen har de vært stort sett flinke til å bygge omkring de gamle bryggene i harmoni med den meget verdifulle historiske arven. Vågen i Bergen har både bred appell og mengder med sjarm.

Vågen i Bergen har en så stor egenverdi at det er ikke behov for noe "signalbygg". Det bør vi kunne si om Kragerø også. Vår eksisterende havnefront har, slik som

Vågen i Bergen, en meget høy egenverdi. Vi skal ikke kopiere noen, men vi bør heller skjele til Bergen enn til Oslo hvis vi skal hente inspirasjon fra de store.

Vi kan til og med se litt på storbyer som London og Paris. De har begge meget karakteristiske bysentra, som byplanleggerne vokter grundig mot forstyrrende utbygging. Begge disse byene har valgt å slippe løs moderne byutvikling i god avstand fra sine tradisjonelle bysentra. London bygger spennende moderne i Docklands, og Paris tilsvarende i la Défense. Denne tankegangen kan kanskje viderføres her i byen ved å gi spennende, moderne arkitektur større frihet ved utviklingen av Stilnestangen. Her kan det være interessante muligheter.

Kragerøs sentrale havn.

Travel og allsidig virksomhet har opp gjennom byens historie vært og fremdeles er et typisk trekk ved havna i Kragerø. Slik skal det være i en levende havn. Det er godt å se at fartøyene til yrkesfiskerne ennå finnes i havna og ved bryggene til Skagerakfisk. Det er godt å se at det fortsatt foregår handel med byggevarer og trelast ved Dampskipskaia. Både fiskemottaket og byggevarehandelen er beskjedne i dag i forhold til det som var, men begge deler representerer levende og trivelige virksomheter som fortsatt gir liv til en ekte havn. Det er også en god tradisjon at havnesjefen har sitt kontor i byens havn. Både "Alfa" og "Knubben" ligger i havna og er høyst velkomne yrkesbåter mellom alle lystfartøyene. Fjerner vi yrkesvirksomheten, eller deler av den, fra Kragerøs sentrale havn, mister havna en dimensjon som er med på å gi byen sin unike sjarm. Dessuten har vi bruk for dem akkurat der de i dag holder til; ikke bare fiskemottaket, som heldigvis ennå ikke er foreslått flyttet, men også byggevarehandelen. Denne er særdeles viktig for all virksomheten på øyene og i skjærgården, men også for byggevirksomhet i byens sentrum. Den er også med på å trekke handel til resten av sentrum. Det har vært handlet med trelast i Kragerøs sentrale havn i mer enn 300 år. Hvorfor skal noe som fungerer bra for byen flyttes vekk?

Bygget på Dampskipskaia er av relativt nyere dato, men det har glidd inn som en del av byens profil. Vi er ikke enige i at virksomheten der er "ikke-sentrumtypisk". Fossen er en viktig miljøskaper som understreker mangfoldet i Kragerø sentrum. Bygget er et ærlig og ekte havnebygg. Det er ingen grunn til å strigle havna og gjøre den strømlinjeformet med et kostbart statussymbol. Hvor mange er det som egentlig ønsker et "signalbygg" på Dampskipskaia? Sjøfartsbyen Kragerø må fortsatt ha en skikkelig dampskipskai i byens sentrum. Stilnestangen ligger der med sine store muligheter, men vi behøver ikke flytte dit all yrkesvirksomhet som er godt etablert i sentrum.

Kulturhus, eller kulturkvarter.

Våre politikere må ikke glemme at kommunens viktigste kulturhus er skolene. Klarer vi ikke å holde disse ved like, ser det stygt ut for de store planene om et nytt kulturhus. Biografen er også et av byens eksisterende kulturhus som lider stort under mangel på vedlikehold. Plaketten på veggen vitner om at det har vært nødvendig å ty til tippemidler for å finansiere vedlikeholdet. Dette borger ikke bra for de ambisiøse planene om et nytt, stort kulturhus som skal romme alle kulturbehov. Hva er grunnen til at alt må samles i ett bygg? Avstandene er ikke så store i Kragerø sentrum. Vi må for all del ikke skape et kulturhus som ingen har råd til å bruke.

“Et utvidet kulturkvarter med utspring i Kragerø biograf synes enda mer spennede”, heter det i Reguleringsplanen. Dette er et godt forslag! La oss bygge på det vi allerede har. Den gangen dette bygget var nytt, var kinobygget, eller Håndverkeren som det het den gangen, Kragerøs stolthet: Et spennede funkishus, med viktige kulturfunksjoner. Lokalene trenger nå en oppgradering til en standard som blant annet tilfredsstiller Riksteaterets krav. Dette er et meget spennede prosjekt, ikke minst fordi byggets særpregete arkitektur representerer en uttrykksform som i dag har sin renessanse over hele verden. Her har vi sjansen til å ta vare på ett av byens interessante byggverk og gi det fornyet liv. Dessuten har dette kulturhuset store utvidelsesmuligheter dersom bensistasjonen og de kommunale virksomhetene i Fermannsbakken flyttes. Her kan kulturaktivitetene bokstavelig talt klatre fra havna og opp gjennom heia, akkurat som byen selv gjør det. Naboskapet til parken på en side og kirken på den andre er perfekt. Et drømmeprojekt kunne være en spennede utformet fotgjengerbro, fra et kultursenter her, over innfartsveien i Kirkebukta, som ville kunne gi det forbindelse til sjøen og Heucheverven!

Kirkebukta.

Kirkebukta trenger fornyelse. Området har ligget brakk lenge nok, og grunneierne har gitt oss et dårlig eksempel ved å disponere deler av området til å slenge skrot. Denne delen av planområdet bør gis høyest prioritet. Vi ser positivt på reguleringsplanens forslag om bensinstasjon og marina. En bensinstasjon som betjener biler på en side og båter på den andre er et spennede prosjekt, og vil for mange være en attraksjon i seg selv. Et slikt anlegg vil kunne fylle et viktig behov for en aktiv bykjerne. Dessuten vil en bensinstasjon og marina falle godt inn sammen med en ellers variert virksomhet i den sentrumsnære havna. Det bør legges omtanke i selve utformingen.

Området langs sjøkanten må gi god plass for en strandpromenade og det bør være godt med arealer som settes av til lek, park og beplanting. Gang- og sykkeltrafikk må gis generøse arealer. Bebyggelsen må gis utforming og volum som harmonerer med byens eksisterende bebyggelse. Det er viktig at utformingen av denne bebyggelsen blir gjort med stor respekt for Kragerøs eksisterende bebyggelse, og det står også preseiisert i reguleringsplanen.

Bilene og båtene..

Vi kan regne som sikkert at den kraftige økningen i bruken av både bil og båt vil fortsette. Dette krever en bevisst planlegging av nødvendig infrastruktur. Det etterlyses flere båtplasser for dagsbesøk i byen, og lite fremgår av reguleringsplanen. Velforeningene på øyene etterlyser tiltak.

Så er det bilene. Om ikke lenge er det hundre år siden den første bilen kom til Kragerø. Bilen er blitt en del av nesten all menneskelig virksomhet, enten vi liker det eller ikke. Skal bykjernen holdes levende, er det viktig at den kan nås av folk som kommer kjørende. Det er positivt at det planlegges mange parkeringsplasser som ikke får dominere bybildet ved at de legges dels under jorden og dels inn i fjellet.

Reguleringsplanene sier lite om den nødvendige trafikken inn til bykjernen, blant annet vareleveransene, og ikke minst gjennomgangstrafikken. Med de store utbyggingsprosjektene byen og omegnen står overfor, er det forbausende at kommunens planer ikke engang berører de utfordringene som ligger i utviklingen av en hensiktsmessig infrastruktur.

Problemstillingene omkring biltrafikken i sentrum har vært reist før, og forslag om utfyllinger og bygging av flere broer i havnebassenget har vært utredet og heldigvis forkastet. Allerede i 1993 presenterte kommunearkitekten en utmerket idé om en sentrumstunell. Et slikt tunellanlegg ville kunne finansieres dels ved at den også ble planlagt som parkeringstunell. Et nytt, stort parkeringsanlegg blir nå prosjektert for bygging inne i heia med innslag i Kirkegaten. Hvor er det blitt av idéen om en langstrakt parkeringstunell med innslag både i Kirkegaten og i Kirkebukta, og med forgreninger f.eks. bort til Theilertomta, og videre bort til Skrubben? Kan vi ta det for gitt at det anlegget som nå legges inn i fjellet i Kirkegaten bygges på en slik måte at det legges til rette for utvidelse til å bli en del av en sentrumstunell? En utredning av dette må få høyeste prioritet, dersom vi vil unngå at biltrafikken tar kvelertak på gateløp som Storgata, P.A. Heuchsgate, Barthebrygga og Thomesheiveien.

Klarer våre politikere forandre folks bekymring til entusiasme?

Sverre Okkenhaug. Leder i Kragerø og Skåtøy historielag

